

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Petra Hatalu a sudcov JUDr. Štefana Michálíka a JUDr. Ing. Antona Jakubíka v trestnej veci proti obvinenému **des. v zál. J. G. , pre trestný čin obmedzovania osobnej slobody** podľa § 231 ods. 1 Tr. zák. (zákon č. 140/1961 Zb. v znení neskorších predpisov účinných do 31. decembra 2005) a iné, prerokoval na neverejnom zasadnutí konanom dňa 15. júla 2009 v Bratislave dovolanie obvineného proti uzneseniu Vyššieho vojenského súdu z 18. septembra 2008, č.k. 2 To 23/2008-828, a takto

r o z h o d o l :

Podľa § 382 písm. c/ Tr. por. dovolanie obvineného **des. v zál. J. G. s a o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

Vojenský obvodový súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 13. júna 2008, č.k. 3 T 42/2007-757, uznal obvineného **des. v zál. J. G.** za vinného z trestného činu obmedzovania osobnej slobody podľa § 231 ods. 1 Tr. zák. (v bode 1/) a zločinu znásilnenia podľa § 199 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Tr. zák. účinného od 1. januára 2006 s poukazom na § 139 ods. 1 písm. a/ tohto Tr. zák. (v bode 2/) na tom skutkovom základe, že

1/ v presne nezistenom čase niekedy vo februári 2005 v nočných hodinách po tom, ako sa dohodol s E. G., narodenou X., trvale B., že pôjdu na jeho vozidle zn. V., vtedy nezisteného evidenčného čísla, spolu na diskotéku, počas jazdy zmenil smer a odviezol ju na opustené miesto za mestom Nová Baňa – koniec už zrušenej cestnej komunikácie smerom na Žarnovicu, kde ju začal bozkávať, s čím ona nesúhlasila, niekoľkokrát ho požiadala, že ak nejdú na diskotéku, nech ju zavezie domov, čo však neurobil, uzamkol vozidlo

z vnútornej strany, kázal jej, aby sa vyzliekla a keď na ňom zbadala agresívnejšie vystupovanie, začala sa ho báť, rozhodla sa, že nebude klásť odpor a spoločne sa vyzliekli donaha, došlo k sklopeniu sedadla spolujazdca, kde spoločne vykonali súlož najmenej dvakrát za sebou v rôznej polohe a orálny sex, pričom došlo k jeho vyvrcholeniu, po oblečení oboch ju odviezol na miesto, kde ju predtým vyzdvihol do obce Hronský Beňadik a povedal jej, že nemá o tom nikomu nič vravieť, a že sa nepoznajú,

2/ v presne nezistenej dobe v mesiaci august 2006 asi o 16.15 hod. počas odvozu T. P., narodenej X., trvale bydliskom O., na jeho osobnom motorovom vozidle zn. V., vtedy nezisteného evidenčného čísla, s ktorým ju mal zaviesť z Novej Bane domov do obce Orovnica, na čom boli dohodnutí, pokračoval v jazde smerom na Hronský Beňadik, kde pred Hronským Beňadikom odbočil na poľnú cestu, po asi minúte vo svojom vozidle zastal, auto zamkol z vnútornej strany a začal T. P. bozkávať, pričom jej vravel, že sa nemá brániť, že to bude pre ňu lepšie, ktorá mu povedala, že s ním nechce nič mať, snažila sa ho od seba odstrániť, po sklopení svojej sedačky vodiča ju stiahol k sebe na sedačku, pričom on ostal naboku, jednu nohu si položil cez ňu, pričom ju držal oboma rukami, vyhrnul jej sukňu a stiahol nohavičky, vyzliekol si rifle a boxerky, jedenkrát vnikol svojím penisom do jej vagíny, pričom k vyvrcholeniu u obžalovaného nedošlo, po tomto sa poškodenej ho podarilo kopnúť, na čo sa nahneval, odstrčil ju od seba, a ona sa presunula na sedačku spolujazdca, následne jej povedal, aby o tom nikomu nehovorila, lebo si ju nájde a odviezol ju domov.

Za to mu bol podľa § 199 ods. 2, § 41 ods. 2, § 39 ods. 1, § 38 ods. 3 Tr. zák. účinného od 1. januára 2006 s poukazom na § 36 písm. j/ tohto Tr. zák. uložený úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 5 (päť) rokov, pre výkon ktorého bol podľa § 48 ods. 2 písm. a/ tohto Tr. zák. zaradený do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

Vyšší vojenský súd uznesením z 18. septembra 2008, č.k. 2 To 23/2008–828, odvolania obvineného a prokurátora proti citovanému rozsudku podľa § 319 Tr. por. ako nedôvodné zamietol.

Proti tomuto uzneseniu Vyššieho vojenského súdu podal obvinený J. G., prostredníctvom obhajcu JUDr. O. Z., dovolanie.

Uplatnil v ňom dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por., nakoľko podľa neho konaním, ktoré tomuto rozhodnutiu predchádzalo, bolo zásadným spôsobom porušené jeho právo na obhajobu. Tento dovolací dôvod je podľa neho naplnený tým, že súdy v pôvodnom konaní odmietli vykonať jeho návrhy na doplnenie dokazovania, resp. opakovanie niektorých dôkazov, pričom ide o také dôkazy, ktoré prinajmenšom „spochybňujú právny a skutkový záver, ktorý bol podkladom pre vydanie konečného rozhodnutia vo veci samej.“ Takýmto dôkazom sú podľa neho údaje o uskutočnenej telefonickej komunikácii medzi ním a poškodenou P., ktoré možno získať od mobilného operátora, ktoré by mohli potvrdiť, že pohlavný styk medzi nimi bol dobrovoľný a uskutočnil sa v mieste a čase v zhode s jeho obhajobnými tvrdeniami. Taktiež sa neúspešne domáhal vykonania výsluchu jeho aj menovanej poškodenej na polygrafe vysloviac pritom názor, že podľa § 119 ods. 2 Tr. por. takýto dôkaz je možné použiť v trestnom konaní. Tento dôkaz by podľa neho taktiež mohol podporiť pravdivosť jeho obhajobných tvrdení. Ďalej sa domáhal oboznámenia sa s fotografiami menovanej poškodenej získanými z internetu, ktoré by mali vyvrátiť výpovede svedkov obžaloby o traumatickom následku poškodenej. Napokon navrhoval vykonanie rekonštrukcie vo vzťahu k skutku v bode 2/ prvostupňového rozsudku, ktorá by mohla odstrániť rozpory ohľadne určenia miesta činu. V ďalšom poukázal na význam zásady práva na obhajobu podporujúcu svoju argumentáciu judikatúrou – rozhodnutím Najvyššieho súdu Českej republiky pod sp. zn. 2 TZf 1/72, nálezom ústavného súdu z 12. júna 2008, sp. zn. I. ÚS 114/08, rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod sp. zn. 2 Cdo 170/2005. Taktiež, nakoľko vytýkané pochybenia podľa neho neboli napravené v konaní o riadnom opravnom prostriedku, uplatnil „ako dôvod svojho dovolania aj konanie na súde prvého stupňa v súlade s § 374 ods. 3 Tr. por.“ Na základe toho žiadal, aby dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie a prikázal súdu, o ktorého rozhodnutie ide, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Prvostupňový súd podľa § 376 Tr. por. doručil dovolanie na vyjadrenie Vojenskej obvodnej prokuratúre v Banskej Bystrici a poškodeným T. P. a E. G.. Z nich sa k dovolaniu vyjadrila poškodená T. P. v tom zmysle, že vykonanie obvineným navrhovaných dôkazov považuje za neopodstatnené a napadnuté rozhodnutie za správne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) zistil, že dovolanie proti napadnutému uzneseniu je prípustné (§ 368 ods. 1 a § 566 ods. 3 Tr. por.), bolo podané

oprávnenou osobou (§ 369 ods. 2 písm. b/ Tr. por.) v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 2 Tr. por.) a na mieste na to určenom (§ 370 ods. 1 Tr. por.), pričom splňa podmienky uvedené v § 372 až § 373 Tr. por., ako aj obsahové náležitosti uvedené v § 374 Tr. por.

Po preskúmaní spisového materiálu však dospel k záveru, že dovolateľom namietaný dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. v posudzovanom prípade naplnený nebol.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Podľa § 2 ods. 10 Tr. por. orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. Dôkazy obstarávajú z úradnej povinnosti. Právo obstarávať dôkazy majú aj strany. Orgány činné v trestnom konaní s rovnakou starostlivosťou objasňujú okolnosti svedčiace proti obvinenému, ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech, a v oboch smeroch vykonávajú dôkazy tak, aby umožnili súdu spravodlivé rozhodnutie.

Podľa § 272 ods. 3 veta prvá Tr. por. **súd odmietne vykonať dôkaz, ktorý sa týka okolností nepodstatnej pre rozhodnutie alebo okolnosti, ktorú možno zistiť inými, už skôr navrhnutými dôkazmi.**

Podľa § 382 písm. c/ Tr. por. dovolací súd na neverejnom zasadnutí uznesením, bez preskúmania veci, odmietne dovolanie, ak je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371.

Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatuje, že odmietnutím vykonania obvineným navrhovaného dôkazu súdmi v pôvodnom konaní v zásade je možné naplniť dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. Súčasťou jednej zo základných (všeobecných) zásad trestného konania, a síce zásady zabezpečenia práva na obhajobu, je aj právo obvineného požadovať, aby v trestnom konaní boli zistené všetky okolnosti svedčiace v jeho prospech. Súčasne je potrebné zdôrazniť, že toto jeho právo však neznamená povinnosť orgánov činných

v trestnom konaní a súdov vykonávať všetky ním navrhované dôkazy (§ 2 ods. 10 a § 272 ods. 3 Tr. por.).

Podľa dlhodobej ustálenej súdnej praxe (pozri napr. R 38/68-IV.) súhrn nepriamych dôkazov k preukázaniu viny obvineného musí tvoriť logickú a ničím nenarušenú sústavu vzájomne sa dopĺňujúcich dôkazov, ktorá vo svojom celku nielen spoľahlivo preukazuje všetky okolnosti žalovaného skutku a usvedčuje z jeho spáchania obvineného, ale súčasne vylučuje možnosť akéhokoľvek iného záveru.

V posudzovanom prípade je potrebné uviesť, že obvinený bol zo spáchania žalovaných trestných činov (obmedzovania osobnej slobody a znásilnenia) usvedčovaný priamymi dôkazmi – samotnými poškodenými E. G. (skutok 1/) a T. P. (skutok 2/), ktorých hodnovernosť nebola žiadnymi inými dôkazmi spochybnená. Nebola totiž zistená žiadna skutočnosť, ktorá by svedčila o ich zámere nepravdivo (krivo) obviňovať obvineného, ak by tento žalované skutky nespáchal (žiadny konflikt z minulosti, vzájomný nepriateľský vzťah a pod.). Tieto výpovede (ako priame dôkazy) boli navyše podporené dôkazmi nepriamymi, a síce výpoveďami osôb, ktoré sa bezprostredne po útoku na fyzickú integritu poškodených s týmito stretli a opisovali ich správanie a sprostredkovane aj ich vyjadrenia k priebehu inkriminovaných činov (napr. svedok J. V. k skutku 1/ a F. K. k skutku 2/, ako aj ďalší svedkovia), ktoré korešpondujú s výpoveďami poškodených. Tieto priame a nepriame dôkazy vo svojom súhrne vytvárajú už spomenutú uzavretú reťaz dôkazov neumožňujúcich iný záver ani o priebehu žalovaných skutkov ani o osobe páchatel'a než ten, ku ktorému dospeli oba súdy v pôvodnom konaní.

Ak prvostupňový súd na hlavnom pojednávaní odmietol postupom podľa § 272 ods. 3 Tr. por. (č.l. 427 a 745 spisu) vykonať obvineným navrhované dôkazy – zaistenie biologických stôp v bunke vo Veľkej Lehote, vykonanie technickej kontroly predmetného motorového vozidla, vykonanie rekonštrukcie, vyžiadanie záznamov telefonických hovorov poškodenej P. a výsluch na polygrafe – tento súd nepochybil, nakoľko ide o dôkazy, ktoré vôbec neboli, resp. v čase návrhu na ich vykonanie už neboli, spôsobilé prispieť k náležitému objasneniu veci. Výsluch na polygrafe (tzv. detektore lži) navyše v zmysle ustálenej súdnej praxe (pozri R 38/2003) nie je možné v trestnom konaní použiť ako dôkaz.

Vo vzťahu k dôkazom vykonaným súdmi v pôvodnom konaní dovolací súd konštatuje, že nimi bola obhajoba obvineného spoľahlivo vyvrátená. Skutkový stav bol náležite zistený a dôkazy boli hodnotené v súlade s § 2 ods. 10, ods. 12 Tr. por.

Domáhanie sa vykonania uvedených dôkazov je preto neopodstatnené. S ohľadom na oprávnenie súdu odmietnuť vykonať dôkaz za podmienok uvedených v § 272 ods. 3 Tr. por. preto nevykonanie týchto dôkazov nie je možné považovať za porušenie (a teda ani zásadné porušenie) práva obvineného na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. Okolnosti, ktoré by nimi bolo možné zistiť, totiž neboli podstatné pre rozhodnutie, resp. boli bez dôvodných pochybností už zistené inými dôkazmi.

Vo vzťahu k dovolateľom uplatnenému „dovolaciemu dôvodu uvedenému v § 374 ods. 3 Tr. por.“ dovolací súd konštatuje, že uvedené ustanovenie nepredstavuje samostatný dovolací dôvod, i keď jeho dikcia (pri striktnom gramatickom výklade) by takémuto záveru mohla nasvedčovať. Podľa nej „v dovolaní možno uplatňovať ako dôvod dovolania aj konanie na súde prvého stupňa, ak vytýkané pochybenia neboli napravené v konaní o riadnom opravnom prostriedku.“ Nakoľko však existencia konania na súde prvého stupňa nie je sama osebe pochybením (naopak vykonanie hlavného pojednávania je pravidlom), toto ustanovenie je nevyhnutné vykladať tak, že jeho obsahom je zdôraznenie možnosti „uplatňovať v dovolaní aj chyby, ktoré nastali v konaní na súde prvého stupňa, ak tieto neboli napravené v konaní o riadnom opravnom prostriedku“, čoho zmyslom je zdôrazniť tú skutočnosť, že i keď obvinený a generálny prokurátor môžu podať dovolanie len proti rozhodnutiu odvolacieho súdu (§ 369 ods. 2 Tr. por.), nevyklučuje to, aby namietali aj chyby, ktoré nastali v prvostupňovom konaní. Správnosti tohto záveru zodpovedá aj systematické nezačlenenie uvedeného ustanovenia medzi ostatné dovolacie dôvody upravené v § 371 ods. 1, ods. 2 Tr. por. Z tohto dôvodu sa dovolací súd uvedenou dovolacou námietkou formulovanou ako „dôvod dovolania“ bližšie nezaoberal a namietanie aj chýb prvostupňového konania zo strany dovolateľa akceptoval.

Nakoľko Najvyšší súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí zistil, že je zřejmé, že nie je splnený dôvod dovolania predpokladaný ustanovením § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por., podľa § 382 písm. c/ Tr. por. uznesením dovolanie obvineného odmietol.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 15. júla 2009

JUDr. Peter H a t a l a , v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Anna Halászová